พุทธศาสนสุภาษิตคำโคลง

พระนิพนธ์

ของ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

สยามบรมราชกุมารี

พุทธศาสนสุภาษิตคำโคลง

พระนิพนธ์ของ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
องค์ประธานที่ปรึกษามูลนิธิฯ
พระราชทานพระราชานุญาตให้

มูลนิธิ "ร่วมจิตต์น้อมเกล้าฯ เพื่อเยาวชน"
จัดพิมพ์สำหรับโครงการ
"เยาวชนช่วยเยาวชน"
6 มกราคม 2526

เพื่อสมทบทุนให้การศึกษาอบรมคุณธรรมแก่เยาวชนที่ขัดสน
ประพฤติดี มีศาสนา จากหมู่บ้านต่าง ๆ ทั่วประเทศ
ให้มีโอกาสได้ศึกษาอย่างต่อเนื่อง จนมีอาชีพที่สุจริตได้

คำนำ

การศึกษาพุทธศาสนสุภาษิตเป็นส่วนของหลักสูตรนักธรรม ผู้ศึกษาจะต้องแต่งเรียงความแก้ข้อสุภาษิตที่ตั้งเป็นกระทู้ อ้างพุทธภาษิต หรือภาษิตอื่น ๆ ความยาวของเรียงความและการอ้างสุภาษิตแล้วแต่ขั้น ว่าจะเป็นนักธรรมตรี โท หรือเอก

ข้าพเจ้าเองเห็นว่า การศึกษาพุทธศาสนสุภาษิต เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะทำให้ได้ทราบข้อธรรมอันจะใช้เป็นแนวทางดำเนินชีวิตได้ จึงศึกษาจากหนังสือพุทธศาสน-สุภาษิต ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส วันละเล็กวันละน้อย แล้วผูกเป็นโคลงวันละบทสองบท เพื่อช่วยความจำ เมื่อรวมกันเข้าหลาย ๆ บทก็เกิดเป็นพุทธศาสนสุภาษิตคำโคลงฉบับนี้ การแต่งมิได้เรียงตามวรรคที่กำหนดไว้ในหนังสือของสมเด็จพระมหาสมณเจ้าฯ แต่เลือกแต่งตามชอบใจ ทำให้แต่งเพิ่มเติมขึ้นได้เรื่อย ๆ เมื่อเวลาอำนวยในกาลสืบต่อไป

๒๕๑๗

อักษรย่อบอกนามคัมภีร์

-/- เลขหน้าขีดบอกเล่ม เลขหลังขีดบอกหน้า

องฺ. จตุกฺก.	องฺคุตฺตรนิกาย	จตุกฺกนิปาต
องฺ. ฉกฺก	”	ฉกฺกนิปาต
องฺ. ติก.	”	ติกนิปาต
อง. ทสก.	”	ทสกนิปาต
ขุ. อิ.	ขุทฺทกนิกาย	อิติวุตฺตก
ขุ. อุ.	”	อุทาน
ขุ. ชา. อสีติ.	” ชาตก	อสีตินิปาต
ขุ. ชา. เอก.	” ”	เอกนิปาต
ขุ. ชา. จตฺตาฬีส	” ”	จตฺตาฬีสนิปาต
ขุ. ชา. ตึส.	” ”	ตึสนิปาต
ขุ. ชา. ติก.	” ”	ติกนิปาต
ขุ. ชา. ทุก.	” ”	ทุกนิปาต
ขุ. ชา. ปญฺจก.	” ”	ปญฺจกนิปาต
ขุ. ชา. วีส.	” ”	วีสตินิปาต
ขุ. เถร.	ขุทฺทกนิกาย	เถรคาถา
ขุ. ธ.	”	ธมฺมปทคาถา
ขุ. สุ.	”	สุตฺตนิปาต
ที. มหา.	ทีฆนิกาย	ปาฏิกวคฺค
ม. ม.	มชฺฌิมนิกาย	มชฺฌิมปณฺณาสก
วิ. จุล.	วินย	จุลฺลวคฺค
วิ. มหา.	วินย	มหาวคฺค
วิ. มหาวิภงฺค	วินย	มหาวิภงฺค
ส. สฬ.		สฬายตนวคฺค
ว.ว.	สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส	
ส.ส.	สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทว)	

อตฺตา หเว ชิตํ เสยฺโย

ชนะตนนั่นแลเป็นดี

ขุ.ธ. ๒๕/๒๙

ชนะตนประเสริฐแท้ เป็นดี
ชนะอื่นทั้งธรณี ไป่สู้
ฝึกจิตและกายี เว้นโลภ โกรธนา
ดีกว่าชนะผู้ อื่นด้วยกำลัง
คำว่า “ตน” นี้ไซร้ คือจิตใจและกายี
ชนะใจตนเองนี้ ประเสริฐกว่าชนะใคร
เพราะย่อมรู้ผิดชอบ ไม่ประกอบสิ่งเหลวไหล
รู้จักให้อภัย ไม่โลโภหรือโกรธา
การชนะบุคคลอื่น ไม่ยั่งยืนอาจอัปรา
ชนะด้วยวาจา หรืออาวุธยุทธภัณฑ์
แรกเอาชนะเขา ภายหลังเราอาจแพ้พลัน
ชนะตนของตนนั้น สิ่งดีแท้ย่อมแน่นอน ฯ

****

อตฺตา หิ กิร ทุทฺทโม

ได้ยินว่า ตนแล ฝึกได้ยาก

ขุ.ธ. ๒๕/๓๖

การฝึกอันยากนั้น ฝึกฝน ตนนา
สอนพร่ำแนะนำคน อื่นได้
บุคคลไม่เห็นตน ทำผิด เลยนอ
เมื่อไม่เห็นผิดไซร้ ก็เว้นฝึกปรือ.

****

อตฺตา สุทนฺโต ปุริสสฺสโชติ

ตนที่ฝึกดีแล้ว เป็นแสงสว่างของบุรุษ

ส.ส. ๑๕/๒๔๗

จงฝึกตนมนัสพร้อม	กายา
ให้ท่าทีวาจา	เรียบร้อย
บุคคลฝึกกิริยา	แลจิต
เรืองรุ่งจักไม่ต้อย	ต่ำล้ำราศี.

****

อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ

ตนแล เป็นที่พึ่งของตน

ขุ.ธ. ๒๕/๓๖/๖๖

ยามทุกข์ยามเดือดร้อน	กายใจ
จักเพรียกจักเรียกใคร	“ช่วยข้า”
ก่อการกิจอันใด	ควรพึ่ง ตนนา
ดีกว่าคอยชักช้า	พึ่งผู้ช่วยเหลือ.

****

อปฺปมาโท อมตํ ปทํ

ความไม่ประมาทเป็นทางไม่ตาย

ขุ.ธ. ๒๕/๑๘ ขุ.ชา. ตึส. ๒๗/๕๒๔

อย่าประมาทคุมสติทั้ง	รักษา กายนา
ทุจริตอกุสลา	ละเว้น
เป็นทางไม่มรณา	จักอยู่ สุขเอย
พระพุทธองค์ทรงเน้น	แน่แท้ทางเกษม

****

ปมาโท มจฺจุโน ปทํ

ความประมาทเป็นทางแห่งความตาย

ขุ.ธ. ๒๕/๑๘ ขุ.ชา.ตึส. ๒๘/๕๒๔

เลินเล่อทอดธุระทิ้ง งมงาย
นี่แหละทางอบาย วุ่นว้า
ประมาทสู่ความตาย กุศลเสื่อม นาพ่อ
ดับชีพไปเนิ่นช้า ไป่พ้นสงสาร.

****

กวิ คาถานมาสโย

กวีเป็นที่อาศัยแห่งคาถาทั้งหลาย

ส.ส. ๑๕/๕๒

กานท์กลอนกาพย์เนื้อ ดนตรี
เวทวิเศษคาถาดี สัมผัสคล้อง
อาศัยพจน์ไพเราะกวี สรรแต่ง
ชนจักกล่าวเกริ่นก้อง กว่าร้อยพรรษา.

****

อโรคยปรมา ลาภา

ความไม่มีโรคเป็นลาภอย่างยิ่ง

ม.ม. ๑๓/๒๘๑ ขุ.ธ. ๒๕

ปวดหัวทั้งปวดท้อง ถอนฟัน
เป็นโรคสารพัน เพิ่มไข้
โรคมากหลากมหันต์ มหาทุกข์
สิ้นโรคทั้งหลายได้ โรคแท้สุขเกษม.

****

นตฺถิ ปญฺญาสฺมา อาภา

แสงสว่างเสมอด้วยปัญญา ไม่มี

ส.ส. ๑๕/๙

สูรย์จันทร์ดารกะล้ำ	รังสี
ความสว่างแสงอัคคี	คบไต้
มังสจักษุไม่มี	มิอาจ มองนา
เดือนมืดคืนดาวไร้	เดือดร้อนไป่เห็น
ธรรมะอรรถศาสตร์ล้ำ	ลุ่มลึก
จักประจญกลศึก	เศิกสู้
ปัญญาตริตรองตรึก	จึ่งสว่าง นาพ่อ
แสงแห่งปัญญารู้	เลิศล้ำแสงใด.

****

ปญฺญา ว ธเนน เสยฺโย

ปัญญาเทียว ประเสริฐกว่าทรัพย์

นัย-ม.ม. ๑๓/๔๑๓ นัย-ขุ.เถร. ๒๖/๓๗๙

เงินทองทรัพย์สิ่งสิ้น	วัวควาย
โจรลักขโมยขาย	แย่งยื้อ
ซื้อสรรพสิ่งทั้งหลาย	ด้วยทรัพย์ นั่นแล
แต่มิอาจใช้ซื้อ	สุขแท้นิพพาน
ปัญญาเป็นทรัพย์ล้ำ	เลอเลิศ
เป็นสิ่งอันประเสริฐ	ยิ่งล้น
อาจก่อเกียรติช่วยเชิด	ชูชื่อ
รู้จักนำตนพ้น	จากห้วงทุกข์กรรม.

****

พฺรหฺมาติ มาตาปิตโร

มารดาบิดานั้น ท่านว่าเป็นพรหมของบุตร

องฺ.ติก. ๒๐/๑๖๘ องฺ.จตุกฺก. ๒๑/๙๒ ขุ.อิติ. ๒๕/๓๑๔

อันชนนีชนกนั้น	คือพรหม
บุญลบล้ำอุดม	ประเสริฐแท้
เลี้ยงดูชื่นชูชม	เชยบุตร
พรหมวิหารมากแล้	กว่าผู้อื่นใด.

****

ปุพฺพาจริยาติ วุจฺจเร

มารดาบิดา ท่านว่าเป็นบุรพาจารย์ของบุตร

องฺ.ติก. ๒๐/๑๖๘ องฺ ติก จตุกฺก. ๒๑/๙๒ ขุ.อิติ. ๒๕/๓๑๔

ท่านสอนบุตรแต่น้อย	วัยเยาว์
แต่บุตรยังอ่อนเขลา	จวบรู้
อบรมวิชาเชาว์	ชาญเชี่ยว
ทั้งวิถีธรรมสู้	โลกได้ปลอดภัย.

****

อาหุเนยฺยา จ ปุตฺตานํ

มารดาบิดา เป็นที่ควรคำนับของบุตร

องฺ. ติก. ๒๐/๑๖๘ องฺ จตุกฺก. ๒/๙๒ ขุ.อิติ. ๒๕/๓๑๔

บุตรควรเคารพน้อม	ภักดี
แสดงกตเวที	มากล้น
แก่บุพพาจารีย์	พรหมท่าน
บูชิตพระคุณพ้น	เพียบพร้อมกตัญญู.

****

เทสฺโส จ โหติ อติยาจนาย

คนย่อมเป็นที่เกลียดชังเพราะขอจัด

วิ.มหาวิภงฺค ๑/๓๓๔ ขุ.ชา.ติก. ๒๗/๑๐๐

ใครใคร่ย่อมเกลียดหน้า คนขอ
เบื่อนักจักหน้างอ บ่นอู้
กวนสุขเรี่ยไรตอ- แยท่าน
ขอจัดนั่นคือผู้ มักได้น่าชัง.

****

กาโล ฆสติ ภูตานิ สพฺพาเนว สหตฺตนา

กาลเวลาย่อมกินสรรพสัตว์กับทั้งตัวมันเอง

ขุ.ชา.ทุก. ๒๗/๙๕

กาลเวลาไม่เที่ยงแท้ หมุนเวียน
สรรพสัตว์พรรษเกษียณ มอดม้วย
ชีพิตดับกาลจำเนียร กาลล่วง
กาลย่อมกินกาลด้วย ดับสิ้นคืนวัน.

****

อตฺโถ อตฺถสฺส นกฺขตฺตํ กึ กริสฺสนฺติ ตารกา

ประโยชน์เป็นฤกษ์ของประโยชน์เอง ดวงดาวจักทำอะไรได้

ขุ. ชา.เอก. ๒๗/๑๖

ทำดีก็ย่อมได้ ผลดี
ประพฤติชอบนั้นมี ประโยชน์แท้
อย่าคอยฤกษ์ราศี ดาวเคราะห์ โชคนา
ดาวมิอาจช่วยแก้ สิ่งร้ายเป็นคุณ.

****

กาลานุรูปํ ว ธุรํ นิยุญฺเช
พึงประกอบธุระให้เหมาะแก่กาลเทียว

ว.ว.

จักประกอบกิจใหญ่น้อย	ทำงาน
พึงเลือกให้เหมาะกาล	กำหนดไว้
ดังนี้จักบันดาล	สิริ มงคลนา
งานจะคล่องสบายได้	สะดวกแท้สัมฤทธิ์ผล.

****

กตสฺส นตฺถิ ปฏิการํ
สิ่งที่ทำแล้ว จะทำคืนไม่ได้

ส.ส.

สิ่งใดทำแล้วไม่	อาจทำ คืนเลย
ต้องรับผลแห่งกรรม	แน่แท้
ไป่ตรองตรึกอาจถลำ	ทำชั่ว
เรามิอาจช่วยแก้	สิ่งร้ายกลายดี.

****

สุกรํ สาธุนา สาธุ
ความดี อันคนดีทำง่าย

วิ.จุล. ๗/๑๙๕ ขุ.อุ. ๒๕/๑๖๗

ความดีพึงประกอบนั้น	มากมี
ความโอบอ้อมอารี	เอื้อเฟื้อ
ความดีเหล่าคนดี	ทำง่าย
ดุจแล่นเรือตามน้ำเกื้อ	แล่นได้รวดเร็ว.

****

สาธุ ปาเปน ทุกฺกรํ

ความดี อันคนชั่วทำยาก

วิ.จุล. ๗/๑๙๕ ขุ.อุ. ๒๕/๑๖๗

คนชั่วใจชั่วร้าย หยาบคาย
มักชั่วจนตัวตาย ดับม้วย
จะทำดีย่อมฝืนกาย วจีมนัส
ประพฤติชอบมิได้ด้วย ธาตุแท้ทรชน.

****

ราชา มุขํ มนุสฺสานํ

พระราชาเป็นประมุขของประชาชน

วิ.มหา. ๕/๑๒๔ ม.ม. ๑๓/๕๕๖ ขุ.สุ. ๓๕/๔๔๖

ทะเลเป็นเจ้าของ นทีมหันต์
ทิวะสุริยฉัน แจ่มจ้า
รัตติรัศมีจันทร์ เรืองจรัส
สงฆ์ประมุขแห่งชาวหล้า เหล่าผู้พึ่งบุญ
ผู้ใหญ่ในแว่นแคว้น คือรา ชาแล
ผู้บำบัดทุกข์ประชา ช่วยเกื้อ
เป็นประมุขนาครา ในรัฐ
ทรงทศพิธธรรมเอื้อ ราษฎร์ให้สวัสดี.

****

ปุตฺตกํ วิย ราชาโน ปชํ รกฺขนฺตุ สพฺพทา

พระราชาจงรักษาประชาราษฎร์ให้เหมือนบิดารักษาบุตรทุกเมื่อ

นัย-ส.ส.

พระบารมีแผ่ปกป้อง	นาคร
เหล่าพสกนิกร	อุ่นเกล้า
ดังชนกอาทร	รักษ์บุตร
ดังครอบครัวอยู่เหย้า	พ่อคุ้มสุขเกษม.

****

กลฺยาณการี กลฺยาณํ ปาปการี จ ปาปกํ

ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

สํ.ส. ๑๕/๑๓๓ ขุ.ชา.ทุก. ๒๗/๘๔

กสิกรหว่านพืชแล้ว	รอผล
ปลูกถั่วย่อมได้ยล	ถั่วแท้
หว่านข้าวที่นาตน	ข้าวงอก
จักผิดประเภท	หนึ่งครั้งฤามี
เปรียบบุคคลผู้ซึ่ง	ทำดี
กุศลส่งบุญทวี	สวัสดิ์ได้
ทำชั่วอเวจี	แหล่งรับ รองนอ
รู้อย่างนี้แล้วไซร้	คิดสร้างแต่กุศล.

****

ชิฆจฺฉา ปรมา โรคา

ความหิว เป็นโรคอย่างยิ่ง

ขุ.ธ. ๒๕/๔๒

ยามหิวหูย่อมอื้อ	ตาลาย
หิวจัดจิตใจคลาย	สติได้
นับเป็นโรคอันตราย	อย่างยิ่ง
กล่าวว่าโมโหหิวให้	โทษแท้ถึงตาย.

****

สุขา สงฺมสฺส สามคฺคี

ความพร้อมเพรียงของหมู่ ให้เกิดสุข

องฺ ทสก. ๒๔/๘๐ ขุ.ธ. ๒๕/๔๑ ขุ.อิติ. ๒๕/๒๓๘

ยามเหล่าอริร้าย	หมายปอง เมืองนา
ชาวประชาทั้งผอง	ช่วยกู้
ปฏิปักษ์มิอาจครอง	เข้ายึด
สามัคคีกองกู้	ชาติให้เสรี
ไทยรวมไทยพรักพร้อม	สามัคคี
อาจกอปรกิจเกิดมี	ประโยชน์ได้
เมืองไทยจักเพิ่มทวี	ความรุ่ง เรืองนา
สามัคคีนำสุขให้	หมู่พ้อง-ผองไทย.

****

อิณาทานํ ทุกฺขํ โลเก

การกู้หนี้ เป็นทุกข์ในโลก

นัย องฺ. ฉกฺก ๒๒/๗๔๙

กู้เงินมาเพื่อใช้	ทำทุน
อาจเกิดผลเงินหมุน	ไม่ช้า
กู้ที่ห่อนมีคุณ	คือเล่น พนันแฮ
เป็นทุกข์ทำวุ่นว้า	ดอกเบี้ยมากมาย.

****

อกฺโกเธน ชิเน โกธํ

พึงชนะคนโกรธ ด้วยความไม่โกรธ

ขุ.ธ. ๒๕/๔๕ ขุ.ชา.ทุก. ๒๗/๕๐

คนโกรธขาดสติยั้ง	โมโห
เอาชนะโดยโทโส	ตอบบ้าง
ต่างคนต่างพูดโย	ขึ้งโกรธ
ความโกรธมิเลิกร้าง	เพราะเกรี้ยวกราดกัน
ผู้ใดข่มจิตด้วย	ทมะ
สามารถเอาชนะ	โกรธได้
ผู้โกรธก็อาจละ	ความโกรธ
ที่เลิกโกรธนั้นไซร้	เพราะแพ้คุณธรรม.

****

วิสฺสฏฺฐ เรฐปิ น วิสฺสเส

แม้ในคนคุ้นเคย ก็ไม่ควรไว้ใจ

ขุ.ชา. เอก. ๒๗/๓๐

แม้สหายคนรักคุ้น	เคยกัน
วางจิตทุกสิ่งอัน	ไป่ได้
อาจนำทุกข์มากครัน	ถ้าเชื่อ
ภัยอาจเกิดจะได้	เพราะไว้ใจคน.

****

ตครํ ว ปลาเสน โย นโร อุปนยฺหติ
ปตฺตาปิ สุรภี วายนฺติ เอวํ ธีรูปเสวนา

นรชนห่อกฤษณาด้วยใบไม้ แม้ใบไม้ย่อมพลอยหอมฟุ้งไปฉันใด,

การส้องเสพกับนักปราชญ์ก็ฉันนั้น

(โพธิสตฺต) ขุ.ชา.วีส. ๒๗/๔๓๗

ใบไม้อันชนใช้ห่อ	กฤษณา
ย่อมติดหอมสุคนธา	กลิ่นฟุ้ง
เปรียบบุรุษคบหา	บัณฑิต
จักเรืองรุ่งตราบคุ้ง	เพราะคุ้นคนดี.

****

จเช ธนํ องฺควรสฺส เหตุ องฺค จเช ชีวิตํ รกฺขมาโน
องฺคํ ธนํ ชีวิตญฺจาปิ สพฺพํ จเช นโร ธมฺมนุสฺสรนฺโต

นรชนพึงสละทรัพย์เพราะเหตุแห่งอวัยวะ เมื่อรักษาชีวิตพึงสละอวัยวะ
เมื่อตามระลึกถึงธรรม พึงสละอวัยวะ ทรัพย์และแม้ชีวิตเสียทุกอย่าง

ขุ.ชา. อสีติ. ๒๘/๑๔๗

พึงเสียสินเพื่อป้อง	กันตน
เสียอวัยวะยังชนม์	ชีพไว้
แต่พึงรักษ์ธรรมจน	เหนืออื่น
เสียทรัพย์กายชีพได้	เพื่อคุ้มคุณธรรม.

****

ชีรนฺติ เว ราชรถา สุจิตฺตา อโถ สรีรมฺปิ ชรํ อุเปติ
สตญฺจ ธมฺโม น ชรํ อุเปติ สนฺโต หเว สพฺภิ ปเวทยนฺติ

ราชรถอันงดงามย่อมคร่ำคร่า แม้สรีระก็เข้าถึงชรา
ส่วนธรรมของสัตบุรุษย่อมไม่เข้าถึงชรา สัตบุรุษกับสัตบุรุษย่อมรู้กัน

(พุทฺธ) ส.ส. ๑๕/๑๐๒

สัตบุรุษย่อมรู้	มูลความ
ว่าราชรถอันงดงาม	ประดับแก้ว
สรีระใดก็ตาม	ย่อมแก่ ชรานา
ยังแต่ธรรมอันแพร้ว	ไม่พ้นจากสมัย.

****

อิตฺถีธุตฺโต สุราธุตฺโต อกฺขธุตฺโต จ โย นโร
ลทฺธํ ลทฺธํ วินาเสติ ตํ ปราภวโต มุขํ

คนใดเป็นนักเลงหญิง นักเลงสุรา และนักเลงพนัน
ย่อมล้างผลาญทรัพย์ที่ตนได้แล้ว ๆ ข้อนั้นเป็นเหตุแห่งผู้ฉิบหาย

(พุทฺธ) ขุ.สุ. ๒๕/๓๔๗

นักเลงหญิงคนดื่มเหล้า	มึนเมา
พนันเล่นจิตใจเบา	ชั่วช้า
ย่อมเสียทรัพย์เพราะโฉดเขลา	จักเสื่อม ลาภนา
เป็นเหตุความวุ่นว้า	จักต้องฉิบหาย.

****

สาธุ โข สิปฺปกํ นาม อปิ ยาทิสกีทิสํ

ขึ้นชื่อว่าศิลปะ แม้เช่นใดเช่นหนึ่ง ก็ยังประโยชน์ให้สำเร็จ

ขุ.ชา. เอก. ๒๗/๓๕

ศิลปกรรมนำสุขพ้น	พรรณนา
เครื่องประกอบพิทยา	เพริศแพร้ว
รู้ศิลป์สิ่งเดียวพา	เรืองรุ่ง
ศิลปะศึกษาแล้ว	เลิศล้ำมงคล.

****

อตฺฒาเจว ทฬิทฺทา จ สพฺเพ มจฺจุปรายนา

ทั้งคนมีและคนจน ล้วนมีความตายเป็นเบื้องหน้า

ที.มหา. ๑๐/๑๔๑ ขุ.ชา.เอก. ๒๗/๓๑๗

จักมีจนยากแค้น	อย่างไร
เป็นเพื่อนร่วมอยู่ใน	โลกนี้
จักต้องพึ่งอาศัย	สงเคราะห์ กันนา
เพราะต่างมัจจุราชชี้	ว่าต้องอาสัญ.

****

พหุมฺปิ เจ สํหิต ภาสมาโน น ตกฺกโร โหติ นโร ปมตฺโต
โคโปว คาโว คณยํ ปเรสํ น ภควา สามญฺญสฺส โหติ

นรชนผู้ประมาทแล้ว แม้กล่าวพุทธพจน์ได้มาก แต่ไม่ทำตามพุทธพจน์นั้น ย่อมไม่มีส่วนแห่งสามัญ เหมือนคนเลี้ยงโค นับโคเพื่อคนอื่นฉะนั้น

(พุทฺธ) ขุ.ธ. ๒๕/๑๗

ชนผู้ประมาทแล้ว งมงาย
พุทธพจน์มากมาย กล่าวได้
แต่จิตห่อนละอาย ในบาป
พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ ไป่น้อมยอมตาม
เหมือนบุคคลผู้รับจ้าง ทุกวัน
โคมากหลากอนันต์ ที่เลี้ยง
ต้องคอยนับกวดขัน เฝ้าพิทักษ์
อันเด็กเลี้ยงโคเพี้ยง ประมาทแล้วกล่าวธรรม.

****

สเจ ภายถ ทุกฺขสฺส สเจ โว ทุกฺขมปฺปิยํ
มา กตฺถ ปาปกํ กมฺมํ อาวี วา ยทิ วา รโห

ถ้าท่านกลัวทุกข์ ถ้าท่านไม่รักทุกข์
ก็อย่าทำบาปกรรม ทั้งในที่แจ้ง ทั้งในที่ลับ

(พุทฺธ) ขุ.อุ. ๒๕/๑๕๐

เหตุคือบาป ทุกข์นั้น เป็นผล
เป็นสัจจะไป่มีคน อาจแย้ง
กลัวทุกข์อย่าปล่อยตน ทำบาป
ทั้งที่ลับและที่แจ้ง อย่าได้กระทำ.

****

โย เว กตญฺญู กตเวที ธีโร กลฺยาณมิตฺโต ทฬฺหภตฺติ จ โหติ
ทุกฺขิตสฺส สกฺกจฺจ กโรติ กิจฺจํ ตถาวิธํ สปฺปุริสํ วทนฺติ

ผู้มีปรีชาใด เป็นคนกตัญญูกตเวที ๑ มีกัลยาณมิตรสนิทสนมกัน ๑
ช่วยทำกิจของมิตรผู้ตกยากโดยเต็มใจ ๑ ท่านเรียกผู้นั้นว่าเป็นสัตบุรุษ

(สรภงฺคโพธิสตฺต) ขุ.ชา.จตฺตาฬีส. ๒๗/๕๔๑

สัตบุรุษท่านกล่าวไว้ สามสถาน
ว่าย่อมรู้คุณูปการ นอบน้อม
มิตรดีไป่ระราน สนมสนิท
กับมิตรตกยากโอบอ้อม ช่วยด้วยเต็มใจ.

****

น เวทา สมฺปรายาย น ชาติ นปิ พนฺธวา
สกญฺจ สีลสํสุทฺธํ สมฺปรายสุขาวหํ

เวทมนต์ ชาติ พวกพ้อง นำสุขมาให้ในสัมปรายภพไม่ได้
ส่วนศีลของคนที่บริสุทธิ์แล้ว จึงนำสุขมาให้ในสัมปรายภพได้

(โพธิสตฺต) ขุ.ชา.ปญฺจก. ๒๗/๑๗๕

บุคคลกำเนิดล้ำ สุดประเสริฐ
สรรพเวทมนตเลิศ รอบรู้
พวกพ้องช่วยชูเชิด เกียรติยศ
ไป่เกิดคุณแก่ผู้ ดับม้วยมรณา
เหล่าบัณฑิตผู้ประพฤติ พรหมจรรย์
ศีลสัตย์บริสุทธิ์อัน รักษ์แล้ว
อิธโลกจักสุขสันต์ จิตสงบ
ปรโลกผุดผ่องแผ้ว สุขด้วยแรงศีล.

****

สพฺพา ปุริสา สปฺปุริโส ปวายติ

สัตบุรุษย่อมขจรไปทั่วทิศ

องฺ. ติก. ๒๐/๒๒

ปวงมาลีกลิ่นไม้ กฤษณา
ขจรตรลบพระพายพา กลิ่นเคล้า
บ้างผลิส่งสุคันธา ยามค่ำ
บ้างผลิหอมยามเช้า กลิ่นฟุ้งจรุงไกล
เกียรติคุณสัตบุรุษนั้น เปรียบปาน
กลิ่นรื่นสุมามาลย์ กลิ่นไม้
หอมตรลบตลอดกาล ไป่หยุด
ทวนพระพายหอมได้ ทั่วทั้งทิศา.

****

อปฺปสฺสุตายํ ปุริโส พลิวทฺโทว ชีรติ
มํสานิ ตสฺส วทฺฒนฺติ ปญฺญา ตสฺส น วทฺฒนฺติ

คนผู้สดับน้อยนี้ ย่อมทรุดโทรมไป เหมือนโคถึก
เนื้อของเขาย่อมเจริญ แต่ปัญญาของเขาหาเจริญไม่

(พุทฺธ) ขุ.ธ. ๒๕/๓๕

อับปสูตผู้สดับน้อย ดุจโค ถึกนา
มีร่างกายใหญ่โต อวบอ้วน
เนื้อหนังมากอักโข ไป่เกิด ประโยชน์นา
กายใหญ่ใจโทรมด้วน เพราะด้อยปัญญา.

****

โสจติ ปุตฺเตหิ ปุตฺติมา โคมิโก โคหิ ตเถว โสจติ
อุปธีหิ นรสฺส โสจนา น หิ โส โสจติ โย นิรูปธิ

ผู้มีบุตรย่อมเศร้าโศกเพราะบุตร, ผู้มีโคย่อมเศร้าโศกเพราะโค
เหมือนกัน, นรชนมีความเศร้าเพราะอุปธิ
ผู้ใดไม่มีอุปธิ ผู้นั้นไม่ต้องเศร้าโศกเลย

(พุทฺธ) ส.ส. ๑๕/๙

มีวัวจักทุกข์ร้อน เพราะวัว
มีบุตรเกิดแต่ตัว จักเศร้า
ความเศร้าเกิดเพราะมัว มุ่นกิเลส
ไร้อุปธิครองเข้า กิเลสสิ้นโศกสลาย.

****

โย จ ปุพฺเพ ปมชฺชิตฺวา ปจฺฉา โส นปฺปมชฺชติ
โสมํ โลกํ ปภาเสติ อพฺภา มุตฺโต ว จนฺทิมา

ผู้ใดประมาทแล้วในกาลก่อน ภายหลังไม่ประมาท ผู้นั้นชื่อว่า
ยังโลกนี้ให้สว่าง เหมือนพระจันทร์พ้นแล้วจากเมฆฉะนั้น

(องฺคุลีมาลเถร) ม.ม. ๑๓/๔๘๖

บุคคลผู้ประมาทแล้ว กอปรบุญ
จักเกิดผลกุศลหนุน เลิศล้น
เป็นประทีปประภาจุน เจือโลก
ดุจศศิธรผ่องพ้น เมฆร้ายที่กำบัง.

****

ยสฺส ราโค จ โทโส จ อวิชฺชา จ วิราชิตา
โส อิมํ สมุทฺทํ สคาหํ สรกฺขสํ สอุมฺมิภยํ สุทุตฺตรํ อจฺจตริ

ผู้สำรอกราคะ โทสะ และอวิชชาได้แล้ว ชื่อว่าได้ข้ามทะเล อันนี้มีสัตว์ร้าย มีโจรสลัด พร้อมทั้งภัยที่เกิดจากคลื่นอันข้ามไปได้ยากนัก

(พุทฺธ) สํ. สฬา. ๑๘/๑๙๗

อันสมุทรสุดลึกพ้น จักประมาณ
คลื่นใหญ่ภัยรังควาญ พายุกล้า
โจรสลัดหมู่สัตว์พาล หฤโหด
ภัยพิบัติอยู่เฉพาะหน้า เมื่อข้ามทะเล
ราคะโทสะทั้ง อวิชชา
ย่อมเกาะสันดานมา ยากแก้
ภัยพิบัติแห่งชีวา ของมนุษย์
สำรอกออกได้แล้ว ดุจได้ข้ามทะเล.

****

อโมฆํ ทิวสํ กยิรา อปฺเปน พหุเกน วา
ยํ ยํ วิวหเต รตฺติ ตทูนนฺตสฺส ชีวิตํ

บุคคลควรกระทำวันคืนไม่ให้ว่างเปล่าจากประโยชน์น้อยหรือมาก เพราะวันคืนผ่านบุคคลใดไป ชีวิตของบุคคลนั้นย่อมพร่องจากประโยชน์นั้น

(สิริมณฺฑเถร) ขุ.เถร. ๒๖/๓๓๕

สิ่งของหายแล้วย่อม อาจหา แทนนา
วันล่วงเลยเวลา ไป่ได้
ฉะนั้นอย่าทิ้งทิวา ให้ว่าง
จงกอปรกิจที่ให้ ประโยชน์แท้แก่ตน.

****

ชาติถทฺโธ ธนถทฺโธ โคตฺตถทฺโธ จ โย นโร
สญฺญาติ อติมญฺเญติ ตํ ปราภวโต มุขํ

คนใดหยิ่งเพราะชาติ หยิ่งเพราะทรัพย์ หยิ่งเพราะสกุล
ย่อมดูหมิ่นญาติของตน ข้อนั้นเป็นเหตุแห่งความเสื่อมของคนนั้น

(พุทฺธ) ขุ.สุ. ๒๕/๓๔๗

ผู้ใดเย่อหยิ่งด้วย	ชาติสกุล
หยิ่งเพราะทรัพย์เนืองหนุน	มากล้น
ย่อมหมิ่นญาติว่าสกุล	ใช่ญาติ ตนฤา
เขาจักเสื่อมเป็นต้น	แห่งผู้ฉิบหาย.

☸ ☸ ☸ ☸ ☸

เยาวชนดีมีความรู้คู่คุณธรรมนำประเทศชาติสู่ความมั่นคง

เด็กและเยาวชนอีกหลายแสนคน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ ขาดทุนทรัพย์ที่จะศึกษาให้มีความรู้และคุณธรรม ทำให้เกิดปัญหามั่วสุม ประพฤติมิชอบ ติดยาเสพติด หรือก่ออาชญากรรม คนที่ขาดการศึกษาจะไร้อนาคตที่ดี

มูลนิธิร่วมจิตต์น้อมเกล้าฯ เพื่อเยาวชน (รจนก.) เลขทะเบียน 1728 เป็นโครงการหนึ่งของคณะกรรมการสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี โดยมีกระทรวงศึกษาธิการ เป็นเจ้าของเรื่องดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง มีวัตถุประสงค์ช่วยเด็กและเยาวชนที่ขัดสน ประพฤติดี มีศาสนา (อะไรก็ได้) ในชนบททั่วประเทศให้ได้มีโอกาสรับการศึกษาอบรมคุณธรรมอย่างต่อเนื่องจนมีอาชีพได้ เพื่อเป็นกำลังรับช่วงรักษาเอกราช และพัฒนาประเทศให้เจริญต่อไป

โครงการนี้เป็นสัญลักษณ์ที่คนไทย ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ตอบแทนบุญคุณชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ บรรพบุรุษที่ได้รักษาเอกราชตลอดมา

เสริมสร้างโอกาสให้ได้รับการศึกษาสัมมาชีพ มูลนิธิฯ ช่วยอย่างไร?

พ.ศ.2525 ช่วยเยาวชน 2,525 คน คือเด็ก 3-6 ปี ให้ได้เข้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมการพัฒนาชุมชน 525 คน และเยาวชนระดับประถมจากทุกอำเภอ 1,000 คน ๆ ละ 1,200 บาทต่อปี ระดับมัธยมและอาชีวศึกษาระยะสั้น 500 คน ๆ ละ 2,000 บาทต่อปี ระดับอาชีวศึกษาระยะยาวและอุดมศึกษา 299 คน ๆ ละ 5,000 บาทต่อปี บวชสามเณรระยะยาว ตามความประสงค์ของผู้ให้ทุน 201 รูป ช่วยค่าอาหารรูปละ 1,200 บาทต่อปี มูลนิธิ รจนก. มีกรรมการอุปการะเยาวชน ณ ท้องถิ่น ให้ความอบอุ่น ให้คำแนะนำ รับปรึกษาหารือ ดูแลให้มีศีลธรรม วัฒนธรรม จริยธรรม รู้จักทำงานเพื่อส่วนรวม

ผู้คัดเลือกเยาวชน

กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงมหาดไทย ด้วยความเห็นชอบของกรรมการพัฒนาหมู่บ้านซึ่งเป็นชาวบ้านโดยล้วน

ร่วมแรงร่วมใจ ใครเป็นใครในมูลนิธิร่วมจิตต์น้อมเกล้าฯ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นองค์ประธานกรรมการที่ปรึกษา

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา เป็นองค์ประธานกิตติมศักดิ์

ดร. ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ ประธานกรรมการอำนวยการ ผู้แทนจาก 10 องค์การเอกชนที่มีสาขาทั่วประเทศ ริเริ่มมูลนิธิร่วมกับหน่วยราชการ อาทิ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย รัฐวิสาหกิจ องค์การเอกชนอื่น ๆ รวมทั้งผู้มีจิตศรัทธาจากอาชีพต่าง ๆ เป็นกรรมการ**ช่วยดำเนินงานทั่วประเทศ** ชุมชุมทั่วประเทศ ได้เข้ามีส่วนร่วมในโครงการสนับสนุนคนละเล็กละน้อย ให้มูลนิธิช่วยเยาวชนได้ครบ 2,525 คนแล้วในปีนี้ แต่จะต้องหาทุนเพิ่มเติมสำหรับการศึกษาปีต่อ ๆ ไป

หม่อมงามจิตต์ บุรฉัตร ประธานกรรมการดำเนินงาน พร้อมด้วยคณะกรรมการ 7 ฝ่าย ประกอบด้วย ข้าราชการ นักธุรกิจ สื่อมวลชน และเอกชน แต่ละฝ่ายรับผิดชอบตามสาขางานที่จำเป็น

ท่านที่มีส่วนร่วมช่วยได้ในโครงการ

เงินที่ท่านสมทบแม้เพียงเล็กน้อย มีค่ามหาศาลเพราะให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนที่ขัดสน ได้ศึกษา เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าแก่ชาติบ้านเมืองอย่างยิ่ง

ท่านที่ยินดีมีส่วนร่วมสนับสนุนโครงการนี้ กรุณาส่งเงินธนาณัติ (สั่งจ่าย ป.ณ. นานา) หรือเช็คขีดคร่อมในนาม

มูลนิธิร่วมจิตต์น้อมเกล้าฯ เพื่อเยาวชน

เลขบัญชี 11043 ธนาคารทหารไทย สำนักงานใหญ่ ถนนศรีอยุธยา

หรือส่งที่ คุณกมลา ลิ่มทอง

ประธานฝ่ายการเงินและการบัญชี

25/1 สุขุมวิทซอย 7 กรุงเทพฯ 10110

โปรดสอบถามรายละเอียด ตั้งทุนถาวรตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทขึ้นไป เพื่อช่วยเยาวชนต่อไปไม่สิ้นสุด ทางมูลนิธิฯ จะจารึกนามทุกท่านที่ให้ทุนถาวรไว้เป็นบันทึกประวัติศาสตร์ โทรศัพท์ 2523076-7, 2523341, (ตรง) 2526780, 2526679 (ต่อ 21, 22)

10 องค์การริเริ่ม

สภาสังคมฯ สภาสตรีฯ สภายุวพุทธฯ สภาลูกเสือฯ สภาผู้ปกครองและครูฯ พุทธสมาคมฯ สันนิบาตมูลนิธิฯ คุรุสภา ศูนย์ปฏิบัติการ ลสชบ. ชมรม ลสชบ.กทม.

สั่งซื้อสมุดพรปีใหม่นี้ได้ที่
มูลนิธิ 25/1 สุขุมวิทซอย 7
กท. 10110 โทร. 2523076-7

สมุดพรปีใหม่ พร้อมด้วยแนวทางไปสู่อนาคตที่สดใส

“การศึกษาพัฒนาเยาวชน บังเกิดผลพัฒนาประเทศ”

“เสริมสร้างความรู้ คู่คุณธรรม คือกิจกรรมของมูลนิธิร่วมจิตต์น้อมเกล้าฯ เพื่อเยาวชน

ขอนำข้อความต่อไปนี้ให้ท่านพิจารณาว่า การให้การศึกษาอบรมเยาวชนสำคัญอย่างไร ผู้ต้องขังในเรือนจำนนทบุรี เขียนจดหมายถึงมูลนิธิ ขออุปกรณ์การเรียนว่า

“**พวกกระผมมีความรู้ไม่เกินชั้นประถมปีที่ 4 ส่วนมากเขียนหนังสือไม่ได้ อ่านไม่ออก เหตุที่พวกกระผมต้องมาเป็นผู้ต้องขังเช่นนี้ เพราะความยากจน และด้อยการศึกษา ซึ่งไม่สามารถจะหางานที่ดีทำได้ พวกกระผมจึงต้องกระทำผิดกฎหมายโดยไม่มีความสมัครใจ** เมื่อพวกกระผมได้มีโอกาสศึกษาขณะนี้ แต่ขาดอุปกรณ์ จึงได้เขียนมาขอความกรุณาจากมูลนิธิ”